

Ministerstwo
Sprawiedliwości

Program Pomocy Osobom Pokrzywdzonym

FUNDUSZ
SPRAWIEDLIWOŚCI

na lata 2019 – 2025

(aktualizacja nr 5)

Cele Programu	3
Podstawa Prawna Programu.....	3
Ocena Sytuacji.....	3
Zakres Podmiotowy	5
Rodzaje Realizowanych Zadań.....	5
Wysokość Środków Przeznaczonych na Realizację Programu.....	8
Warunki Realizacji Zadań.....	9
Wskaźniki Programu	9
Monitoring Programu.....	10

Warszawa, 25 listopada 2022

Cele Programu

- I. Udzielanie pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym
- II. Udzielanie pomocy świadkom i osobom im najbliższym
- III. Wsparcie i rozwój instytucjonalnego systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom poprzez utworzenie Sieci Pomocy Osobom Pokrzywdzonym

Podstawa Prawna Programu

Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Fundusz Sprawiedliwości działa na podstawie art. 43 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (dalej: Ustawa) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości z dnia 13 września 2017 r. (dalej: Rozporządzenie).

Dysponentem Funduszu Sprawiedliwości (dalej: Dysponent) jest Minister Sprawiedliwości.

Program Pomocy Osobom Pokrzywdzonym (dalej: Program) jest ogłaszany na podstawie § 2 Rozporządzenia.

Ocena Sytuacji

Liczba osób pokrzywdzonych przestępstwem w 2017 roku wyniosła około 220 tys.¹, z czego około 8% stanowiły dzieci. Najwięcej osób zostało pokrzywdzonych w wyniku oszustw (13,3%), znęcania się fizycznego i psychicznego (9,5%), kradzieży z włamaniem (8,7%), kradzieży (6,8%), wypadków drogowych (4,8%), uchylania się od alimentów (4,8%), pobic (3%) i grózb (3,8%).

Liczba osób pokrzywdzonych przestępstwem w 2020 roku wyniosła ponad 222,5 tys., z czego ok. 21% stanowiły osoby małoletnie. Na podstawie statystyk sądowych na przestrzeni 3 lat można zaobserwować nieznaczny wzrost osób pokrzywdzonych oraz znaczący wzrost udziału w grupie pokrzywdzonych osób małoletnich (wzrost o 13 punktów procentowych).

¹ Na podstawie danych ze Sprawozdania w sprawie osób osądzonych w pierwszej instancji według właściwości rzeczowej za rok 2017.

W 2020 r. najwięcej osób pokrzywdzonych zostało w wyniku (w kolejności rosnącej): popełnienia przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu (3,18%), przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (4,87%), przeciwko wolności (5,08%), w wyniku znęcania się (8,32%), przemocy domowej (8,99%), oszustwa (10,94%)².

Każdego roku znaczna liczba osób doświadcza pokrzywdzenia przestępstwem. Większość z nich odczuwa skutki pokrzywdzenia latami. Często skutki psychiczne i fizyczne przestępstw mogą być bardzo rozciągnięte w czasie lub pojawić się wiele lat po zaistnieniu przestępstwa. W związku z powyższym dokładne oszacowanie liczby osób pokrzywdzonych przestępstwem i potrzebujących wsparcia jest trudne do zrealizowania. Jak pokazują analizy³, rodzaj wsparcia, którego potrzebują osoby pokrzywdzone przestępstwem jest uzależniony od rodzaju pokrzywdzenia. Część pokrzywdzonych wymaga kompleksowej pomocy na wielu płaszczyznach, w celu zniwelowania dotkliwych skutków pokrzywdzenia. Największego wsparcia potrzebują osoby, które ucierpiały w wyniku naruszenia ich nietykalności cielesnej lub znęcania się psychicznego. Szczególnego wsparcia potrzebują również osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, osoby niepełnosprawne, chore i dzieci.

Z danych przedstawionych przez Główny Urząd Statystyczny, wynika, że od 2015 do 2019 roku obserwujemy niemal niezachwianą tendencję wzrostową⁴ w zakresie liczby pokrzywdzonych dotkniętych przemocą w rodzinie i ofiar gwałtu. Pandemia COVID-19 nasiliła ten problem, o czym świadczą dane statystyczne gromadzone przez Dysponenta Funduszu w zakresie udzielonej pomocy przez punkty finansowane ze środków Funduszu Sprawiedliwości. Zgodnie z nimi w okresie od 1 grudnia 2020 roku do 31 lipca 2021 roku przemoc domowa stanowiła około 60% wszystkich spraw rozpatrywanych przez miejsca świadczenia pomocy finansowane przez Fundusz Sprawiedliwości.

² Na podstawie danych ze Sprawozdania w sprawie osób osądzonych w pierwszej instancji według właściwości rzeczowej za rok 2020.

³ Raport z badania społecznego dotyczącego oczekiwanych przez osoby pokrzywdzone i członków ich rodzin form pomocy, PBS, grudzień 2015 r.

⁴ Źródło: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/wymiar-sprawiedliwosci/wymiar-sprawiedliwosci/ofiary-gwaltu-i-przemocy-domowej,1,1.html>

Praktyka pokazuje, że osoby pokrzywdzone najbardziej potrzebują⁵ pomocy psychologicznej i terapii, pomocy prawnej i pomocy materialnej – w szczególności w formie bonów żywnościowych.

Stworzenie ogólnokrajowego programu pomocy osobom pokrzywdzonym jest odpowiedzią na potrzebę zapewnienia kompleksowej pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem. Potrzeba jego stworzenia została zasygnalizowana zarówno przez osoby pokrzywdzone, organizacje pozarządowe oraz Najwyższą Izbę Kontroli. Program pozwoli w sposób równomierny objąć systemem pomocy całą Polskę oraz odpowiedzieć na wszystkie potrzeby ofiar przestępstw.

Zakres Podmiotowy

Program skierowany jest do jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku - stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji.

Beneficjentami Programu są osoby pokrzywdzone w wyniku przestępstw, osoby im najbliższe oraz świadkowie i osoby im najbliższe.

Rodzaje Realizowanych Zadań

I. Wsparcie osób pokrzywdzonym przestępstwem oraz osób im najbliższych, w ramach tego Programu, obejmuje następujące zadania:

- 1) organizowanie i finansowanie pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów;
- 2) organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej osobie uprawnionej, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, do czasu wszczęcia postępowania przygotowawczego;
- 3) organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika w celu udzielenia pomocy prawnej;

⁵ jw. oraz na podstawie sprawozdań organizacji udzielających pomocy osobom pokrzywdzonym ze środków Funduszu Sprawiedliwości za 2020 rok

- 4) pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną;
- 5) organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu;
- 6) pokrywanie kosztów świadczeń zdrowotnych (w tym rehabilitacyjnych), lekarstw w zakresie, w którym lek nie podlegałby refundacji lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych, w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw;
- 7) pokrywanie kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych, w tym w ramach
- 8) indywidualnego nauczania, odpowiednio do wieku i potrzeb edukacyjnych osób uprawnionych; pokrywanie kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych prowadzonych przez gminy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3;
- 9) organizowanie i finansowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz pokrywanie kosztów egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe;
- 10) pokrywanie kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielania schronienia;
- 11) finansowanie okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat za energię ciepłą, energię elektryczną, gaz, wodę, opał, odbiór nieczystości stałych i płynnych za lokal mieszkalny lub dom jednorodzinny, do którego osoba uprawniona posiada tytuł prawny, proporcjonalnie do liczby osób stale zamieszkujących w tym lokalu lub domu;
- 12) usługę dostosowania lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego do potrzeb osoby pokrzywdzonej przestępstwem w przypadku, gdy utrata sprawności fizycznej nastąpiła w wyniku przestępstwa;
- 13) finansowanie przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywanie kosztów transportu związanych z uzyskiwaniem świadczeń i regulowaniem spraw określonych w pkt 1-10;
- 14) pokrywanie kosztów żywności lub bonów żywnościowych;
- 15) pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej;
- 16) finansowanie kosztów zorganizowanego wyjazdu uprawnionego małoletniego;

17) finansowanie kosztów wyjazdu:

- a. osoby uprawnionej wraz z małoletnim, nad którym sprawuje pieczę,
- b. uprawnionego małoletniego wraz z osobą, pod której pieczę pozostaje podczas którego udzielana będzie pomoc, o której mowa w pkt 4;

18) finansowanie robót budowlanych, o których mowa w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, w tym również przygotowania do realizacji robót budowlanych, w szczególności kosztów opracowania dokumentacji projektowej, przygotowania gruntu pod budowę, ekspertyz, świadectw, operatów, prac geologicznych, niezbędnych do realizacji celów wynikających z ustawy;

19) zakup nieruchomości niezbędnych do realizacji celów wynikających z ustawy;

20) zakup urządzeń i wyposażenia;

21) zakup wartości niematerialnych i prawnych.

II. Wsparcie świadków oraz osób im najbliższych w ramach tego Programu, obejmuje następujące zadania:

- 1) organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika w celu udzielenia pomocy psychologicznej;
- 2) pokrywanie kosztów związanych z pomocą psychologiczną, w tym organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu.

III. Wsparcie i rozwój instytucjonalnego systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom poprzez utworzenie Sieci Pomocy Osobom Pokrzywdzonym w ramach tego Programu, obejmuje następujące zadania:

- 1) zapewnienie osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom dostępu do odpowiedniej pomocy świadczonej na tym samym poziomie, na terenie całej Polski poprzez zapewnienie punktów pomocy, co do zasady, na terenie każdego powiatu;
- 2) zapewnienie osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom pomocy dostosowanej do ich specjalnych potrzeb, w szczególności pomocy dzieciom i młodzieży, osobom niepełnosprawnym, wymagającym rehabilitacji bądź pozostającym w stanie wegetatywnym;
- 3) zapewnienie osobom pokrzywdzonym dostępu do pomocy psychologicznej i prawnej świadczonej przez telefon i drogą elektroniczną za pośrednictwem skrzynki e-mail;

Program Pomocy Osobom Pokrzywdzonym na lata 2019-2025 (aktualizacja nr 5)

- 4) zapewnienie osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom możliwości umówienia się na spotkanie z osobą pierwszego kontaktu drogą telefoniczną;
- 5) upowszechnianie wiedzy na temat praw osób pokrzywdzonych przestępstwem;
- 6) promowanie systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom;
- 7) prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych dotyczących sytuacji oraz potrzeb osób pokrzywdzonych przestępstwem i świadków.

Wysokość Środków Przeznaczonych na Realizację Programu

Dysponent Funduszu Sprawiedliwości przeznaczy na realizację Programu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym następujące środki:

2019 - 115 000 000,00 zł

2020 - 117 500 000,00 zł

2021 - 120 000 000,00 zł

2022 - 120 000 000,00 zł

2023 - 130 000 000,00 zł

2024 - 130 000 000,00 zł

2025 - 130 000 000,00 zł

Razem w latach 2019 - 2025 862 500 000,00 zł

W przypadku zmniejszenia rzeczywistych przychodów Funduszu Sprawiedliwości w stosunku do założonego planu, Dysponent może zmniejszyć wysokość środków przeznaczonych na realizację programu lub ogłosić jego zamknięcie.

Zaplanowane środki zostaną przez Dysponenta rozdzielone zgodnie z dokonanym szacowaniem kosztów realizacji poszczególnych zadań. Przy szacowaniu kosztów zadań uwzględnione zostaną warunki rynkowe oraz dotychczasowe koszty ponoszone przez organizacje.

Warunki Realizacji Zadań

1. Podmioty realizujące zadania w ramach Programu zostaną wyłonione przez Dysponenta w ramach konkursów ofert.
2. Warunki konkursów ofert każdorazowo ustalane będą przez Dysponenta z uwzględnieniem bieżących potrzeb Programu.
3. Dotacje na realizację zadań w ramach Programu zostaną przyznane ze środków Funduszu Sprawiedliwości.
4. Zadania realizowane w ramach Programu obejmą okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2025 roku.
5. Konkursy ogłaszane przez Dysponenta mają charakter wieloletni. W szczególnych przypadkach możliwe jest ogłoszenie konkursów uzupełniających lub jednorazowych.

Wskaźniki Programu

Lata realizacji	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba Ośrodków Sieci Pomocy Pokrzywdzonym	48	54	51	47	47	47	47
Liczba Punktów Sieci Pomocy Pokrzywdzonym	270	300	285	258	258	258	258
Liczba Centrów Specjalistycznych Sieci Pomocy Pokrzywdzonym	1	2	3	4	4	4	4
Linia dostępu telefonicznego i e-mailowego	1	1	1	1	1	1	1
Ośrodki Sieci Pomocy Pokrzywdzonym w których osoba pokrzywdzona przestępstwem, świadek i osoby im najbliższe mogą skorzystać z pomocy przy wykorzystaniu Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej – ePUAP	0	0	50%	50%	75%	75%	100%

Monitoring Programu

Dysponent zbiera dane dotyczące pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom, udzielanej przez podmioty realizujące zadania Programu w okresach półrocznych.

Zagregowane dane ujmowane są w sprawozdaniu Dysponenta opracowywanym na podstawie § 52 Rozporządzenia.